

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Præcipua Græcorum fundamenta solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

Ad hoc respondet iterum Euthymius, fuisse licitum prævenire Pascha, quamvis non liceret ultra diem constitutum à lege differre.

Sed contra primò, quia inde maxima confusio in hujus festi celebratione accidisset, si fuisset cuiuslibet celebrare suam Pascha, quacunque die lunam decimam quartam antecedente.

Contra secundò: Hoc fingit Euthymius, nam Scriptura nullibi, ne apparenter quidem, id insinuat, sed potius contrarium docet aperte; Numeri, enim cap. 9. lex permittit quidem in favorem immundorum, ac peregrinorum, ut propter immundiciam, vel peregrinationem longinquam, extra terram Chanaan, Pascha suum in secundum mentem differant: imperat tamen ut illud celebrent ipsa luna decima quartà, sub vespere.

Probat secundò conclusio, & magis adhuc impugnatur Græcorum sententia. Non est assignabilis causa sufficiens, ob quam Christus legaliter cœnaverit, pridie quam lex juberet: Quare enim, quoniam fuerit causa illa?

Respondent Græci, quia sciebat se in crastino morte præventum, non posse agnum comedere. Verum hæc causa nulla est, Christus enim non debebat servare legem, nisi quandiu viveret, subindeque non erat cui illud mandatum, quod mortem erat subsequendum, antea impletur: sed satis erat ut ad complendam veritatem figuræ Agni typici, immolaretur in cruce.

Dico secundò, per vespeream diei seu lune decimæ quartæ, in qua lex præcipiebat immolari Agnum Paschalem, non debet intelligi ea quæ præcedebat diem seu lunam decimam quartam, sed quæ sequebatur, & quæ erat secunda vespere diei decimæ quartæ, & prima diei decimæ quintæ; proinde Christum eâ vespere Pascha cum Discipulis celebrasse, & sacramentum Eucharistiæ instituisse. Ita communiter docent Theologi, & Scripturæ Interpretes, contra Stellam, Oleastrum, & Laynum, supra relatos.

Probat breviter: Lex ferebat manducandum esse Agnum, eâ vespere quâ incipiebat prohibitio uti fermentati; nam eius agni, & prohibitio fermentati, seu dies azymi, simul incipiebant: Sed hæc prohibitio non incipiebat in prima vespere lune decimæ quartæ, sed potius in secunda. Ergo &c. Major pater ex supra dictis, Minor probatur. Prohibitio fermentati non incipiebat nisi primâ die azymorum; Sed prima dies azymorum, erat tantum luna decima quinta, & inchoabat in secundis vespere lune decimæ quartæ: Ergo prohibitio fermentati non inchoabat in prima vespere lune decimæ quartæ, sed in secunda. Major constat, quia usus fermentati non erat prohibitus, nisi in diebus azymorum: Ergo antequam primam diem azymorum, non incipiebat prohibitio fermentati. Minor verò ex eo suadetur, quod si prima dies azymorum fuisset luna decima quarta, & incepisset luna decima tertiâ in fine, cum aliunde ultima dies azymorum esset luna vigesima prima, jam fuissent octo dies integri azymorum, cum tamen Scriptura Exodi 12. expresse asserat esse tantum septem.

Respondent Adversarii, luna decima tertia in fine, non fuisse prohibitum fermentatum, nisi quantum ad cœnam legalem, in qua comedebatur agnus, non verò in aliis cœnis, & quantum ad alios cibos; & primam diem azymorum simpliciter, non fuisse lunam decimam quartam, sed decimam quintam; & in hoc sensu verum

Tem. V.

esse, quod essent tantum septem dies azymorum. Addunt tamen, posse admitti octo dies azymorum secundum quid, quia luna decima quarta potest dici prima dies azymorum secundum quid, ex eo quod quantum ad cœnam legalem, non licebat uti fermentato in prima ejus vespere.

Verum si hæc responsio & doctrina vera esset, nullum haberemus fundamentum ad colligendum contra Græcos, Christum consecrasse in azymo: Sed hoc est contra omnes Doctores Latinos, etiam illos contra quos disputamus: Ergo &c. Sequela Majoris probatur; Latini nullum aliud habent fundamentum ad id colligendum, nisi quia non licebat uti fermentato, eo tempore quo Christus consecravit: Sed juxta solutionem datam, hoc fundamentum esset nullum: Ergo &c. Minor probatur, quia juxta illam luna decima quarta, ante secundam vespeream, non erat prohibitum fermentatum, nisi quantum ad cœnam legalem, quæ juxta Adversarios, perficiebatur in prima vespere lune decimæ quartæ: Sed Christus non instituit Eucharistiā in cœna legali, sed in communi & usuali, ut docet Tridentinum sess. 22. cap. 1. dicens quod Christus *vetere Pascha completo, novum instituit*, & Augustinus Epist. 108. ubi ait Christus prius comedit se Agnum Paschalem, & deinde Eucharistiā instituisse. Id etiam inquit S. Thomas in hymno quod edidit, verbis istis: *Post Agnum typicum, explevis epulis, corpus Dominicum dedit Discipulis*: Ergo si consecravit luna decima tertia in fine, potuit uti fermentato in institutione Eucharistiæ.

§. III.

Præcipua Græcorum fundamenta solvuntur.

Præcipua Græcorum fundamenta sumuntur ex variis Scripturæ locis, quibus insinuari videtur, Christum Pascha celebrasse cum Discipulis suis, antequam Judæi illud celebrarent, subindeque prævenisse diem à lege statutam, quæ erat decima quarta primi mensis.

In primis enim Ioan. 13. omnia illa quæ Christus gessit in cœna, facta dicuntur *ante diem festum Pascha*.

Secundò, Idem Evangelista cap. 18. ait quod in die passionis Domini, Judæi non introierunt in Prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha, id est Agnum Paschalem: Ergo illa die à Judæis manducabatur, subindeque Christus Pascha celebravit, pridie quam à Judæis celebraretur.

Tertiò, Capite 19. Christus dicitur mortuus in Parasceve Paschæ: Sed parasceve est totum tempus præcedens, in quo ea quæ ad Paschæ celebrationem necessaria erant parabantur: Ergo Christus mortuus est, antequam Judæi Pascha celebrassent, subindeque in celebratione Paschæ, & manducatione Agni Paschalis, diem à lege statutam anticipavit, & per consequens non die seu luna decima quarta, sed decima tertia, illud celebravit.

Denique, Christus non est passus die primâ Azymorum, quæ erat decima quinta mensis primi: Ergo decima quartâ, & per consequens die decima tertiâ, Pascha celebravit, & sacramentum Eucharistiæ instituit. Utraque consequentia patet, Antecedens probatur. Tum quia, cum in die solemni Azymorum nefas esset Judæis litigare, accusare, & jus dicere, Christum eâ die non puerunt ad mortem. Tum etiam, quia in die festo

Ec

nihil

nihil Judæis licebat facere, exceptis iis quæ ad velle-
cendum pertinebant, ut dicitur Exodi 12. & ta-
men ea die quâ Christus mortuus est, mulieres pa-
raverunt aromata & unguenta, ut dicitur Lucæ
23. Addi potest, quod dies sabbati quæ secuta est
immediatè mortem Christi, Joan. 19. appellatur
Dies magnus sabbati: quo nomine non designatus
fuit, nisi extitisset dies primus Azymorum, quia
non habuisset specialem aliquam magnitudinem
& solemnitate supra alia sabbata: Ergo Christus
non est passus die primâ Azymorum.

111. Propter hæc argumenta, Burgenfis, Lyranus,
Catharinus, & alii dixerunt, Christum manduca-
se quidem agnum Paschalem lunâ decimâ quartâ
in secundis vespers, sed Judæos illo anno, ex spe-
ciali dispensatione, distulisse hanc comestione-
m in lunam decimam quintam, quæ erat sabbatum,
seu prior vespéra sabbati; quia enim populo mo-
lestum erat, duo festa immediata colere, cum nul-
lum opus servile licitum esset diebus festis facere,
etiam pro cibis parandis; & aliunde luna decima
quarta illo anno incidente in feriam quintam, pri-
ma dies Azymorum incideret in feriam sextam,
qua Christus passus est, consequenter potuerunt
ex dispensatione differre esum Agni in lunam deci-
mam quintam, ut sic primus dies festus Azymo-
rum celebraretur ipso sabbato.

112. Sed contra primò: Marci 14. dicitur, Christum
comedisse agnum die primâ Azymorum, quando
Judæi Pascha immolabant: Ergo Christus & Judæi
eodem die immolaverunt Agnum. Item Lucæ 22.
dicitur: Venit prima dies Azymorum, in qua necesse
erat occidi Pascha, scilicet secundum legem, in
quam subinde non cadebat dispensatio; aliàs
si in illo anno fuisset dispensatio, non fuisset ne-
cesse illa die occidi Pascha, quia potuisset differri.

113. Secundò impugnat hæc responsio, destru-
endo fundamentum cuiuslibet Authores nituntur, &
ostendendo ipsos in idem incommodum inci-
dere quod vitare volunt: si enim illo anno prima
dies Azymorum fuisset celebrata in sabbato; sep-
tima dies, quæ erat etiam festiva, & eadem festi-
vitate qua prima venerabilis, ut dicitur Exodi 12,
incidisset in feriam sextam sequentem, quæ imme-
diatè præcedebat sabbatum; sic duo festa sibi &
immediatè successissent, etiam juxta Adversario-
rum sententiam.

114. Aliter ergo argumentis propositis respo-
nderetur. Ad primum enim dicendum, quæ à Christo gesta
sunt in nocte cænæ, dici ab Evangelista facta ante
diem festum Paschæ, sumpta die pro die artificiali,
prout distinguitur à nocte; non pro naturali, ut
completur noctem: unde non dixit ante festum,
sed ante diem festum. Quæ explicatio est Ca-
techismi Romani cap. de Eucharistia, & D. Tho-
mæ in 4. dist. 11. quæst. 2. art. 2. quæstiuncula
3. ad 1.

Ad secundum cum eodem S. Doctore ibidem
in resp. ad 3. responderetur, quod quando Evan-
gelista ait, quod Judæi, die qua Christus crucifi-
xus est, non introierunt in Prætorium, ut non
cotaminarentur, sed ut manducarent Pascha;
per ly Pascha non intellexit esum Agni Paschalis,
sed esum panum Azymorum, qui per septem
dies comederantur, aut victimarum, quæ per
dies Paschales offerrebantur, & quæ Paschata di-
cebantur, illæ enim non nisi à mundis comedi-
debant.

Ad tertium dicendum per parasceve Paschæ
non intelligi præparationem ad Pascha, sed pa-
rasceve quæ erat festum Paschæ, id est feria sexta

A intra festa paschalia illo anno occurrente
enim quamlibet feriam sextam appellabant pa-
rasceve, quia in ea præparabant necessarias res
sabbati sequentem, in quo non licebat
quam operari, nequidem cibos præparare. Quæ
explicatio confirmatur ex illo Marci 11. Iudei
parasceve, quod est ante sabbatum; & ex illo Jo-
hannis 13. Iudei ergo quoniam parasceverat, ut non
manerent in cruce corpora sabbati, & non
quibus patet, parasceve fuisse, non ad Pascha
sed ad sabbatum.

Ad quartam nego Antecedens, & ad primi-
ejus probationem dico, non esse certum ex his
tuta, actus judiciales fuisse in hoc festo pa-
bitos: vel Judæos facili potuisse eximere pro
bono communis pro tunc ad eam legem non
neri.

B Ad secundam respondeo quod si prima
Azymorum, licet festo, licitum erat com-
cibos; ita & alia hujusmodi facere, quæ non li-
cebat facere in sabbatis; unde mulieres feræ
quæ erat prima dies Azymorum, parasceverunt
mata. Adde cum D. Thomas loquitur de
4. opera misericordie non reputari inter con-
servilia, unde in die solemniter licebat aromata
sepulcrum præparare, quia hoc erat operum
ricordiæ.

C Ad id quod additur, responderet idem S. Do-
ctor ibidem ad 5. quod quæcumque diebus
diebus Azymorum, sabbatum veniret, dicitur
magnus dies sabbati, propter geminam solen-
nitatem scilicet sabbati & paschæ, id est
paschaliū, inter quos septem dies Azymorum
computabantur.

§. IV.

Solvuntur argumenta contra secundam
conclusionem.

D Contra secundam conclusionem obijci-
tur primò Stella, Oleaster, & Laynus: Et ve-
perâ Judæi celebrabant Pascha, quæ pertinebat
lunam seu diem decimam quartam: Sed illam
seu diem decimam quartam, non pertinebat se-
cunda vespéra, sed prima tantum; quia
lunâ solemnitates inchoabant à vespéra die præ-
cedentis, & terminabant in vespéra sequente, ita
ante vesperam sequentem: Ergo Judæi celebra-
bant Pascha prima vespéra diei decimæ qua-
rtæ, subindeque die decima tertia primi mensis.

E Respondeo concessa Majori, negando Min-
orem, ad cuius probationem, in primis dico, illam
esse quod dies festivi apud Judæos terminarentur
ante secundam vesperam, nam ut supra ostendi-
mus, incipiebant in prima vespéra, & terminaban-
tur in secunda inclusivè: eo modo quo nunc in Ec-
clesia festa incipiunt quoad officium in prima ve-
peris, & durant usque ad secundam inclusivè. Ad-
do quod, celebras Paschæ apud Judæos non erat
festiva, nec alio modo colebatur, quàm immola-
tione & comestione Agni; sed prima ratione
Azymorum, quæ proinde incipiebat in prima ve-
péra lunæ decimæ quintæ, in qua, uno cæu Az-
mis, & lactucis aggressibus, Agnus Paschalis
comederatur, ut dicitur Exodi 12.

Obijciunt secundò prædicti Authores: Eodem
pore immolabant Judæi Agnum, quæ prima